

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **D. T. H.**, zast. Mgr. Martinem Čaňkem, advokátem se sídlem Dolní nám. 679/5, Jablonec nad Nisou, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 10. 2012, č. j. MV-47110-3/SO-2012, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 23. 7. 2013, č. j. 59 A 13/2013 - 68,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížností napadla v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, kterým byla zamítnuta její žaloba proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto stěžovatelčino odvolání proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 14. 3. 2012, č. j. OAM-13221-18/PP-2011, a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím ze dne 14. 3. 2012 byla podle § 87e odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění rozhodném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zamítnuta žádost stěžovatelky o povolení k přechodnému pobytu dle § 87b odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Rozhodnutí správních orgánů bylo založeno na tom, že stěžovatelka, která je občanka Vietnamské socialistické republiky, uzavřela manželství s J. Š., občanem České republiky, přičemž

jediným účelem manželství bylo získání povolení k přechodnému pobytu na území České republiky podle § 87b zákona o pobytu cizinců. Správní orgány ve svých rozhodnutích obsáhle popsaly řadu rozporů ve výpovědích obou manželů ohledně základních skutečností týkajících se jejich údajného soužití.

Krajský soud následně ve svém rozsudku konstatoval, že skutkové závěry o účelově uzavřeném manželství plně odpovídají podkladům, které měl správní orgán k dispozici, vycházejí z nich po jejich jednotlivém hodnocení a vzájemném porovnání a zhodnocení obsahu výpovědi stěžovatelky a jejího manžela. Rozdíly ve výpovědích manželů nebyly jen banální, ale neshoda panovala v zásadních otázkách. Také po procesní stránce neshledal krajský soud ve věci žádnou nezákonnost. Závěrem se krajský soud věnoval relevanci namítaného těhotenství stěžovatelky, které mělo dle stěžovatelky zvrátit závěry o účelovosti manželství. Krajský soud konstatoval, že stěžovatelka podle doložených listin koncem roku 2012 otěhotněla a následně potratila. To však, dle krajského soudu, nemůže vyvrátit skutkový stav zjištěný správními orgány v době jejich rozhodování. Správní soud je na základě § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), vázán skutkovým stavem v době vydání rozhodnutí správního orgánu a nepřihlíží ke skutkovým novotám. Stěžovatelka přitom otěhotněla až po vydání rozhodnutí správního orgánu, takže k této skutečnosti nebylo možno přihlédnout. Navíc samo těhotenství stěžovatelky neprokazuje, že manželství nebylo uzavřeno účelově, neboť nebylo možno ověřit, že otcem měl být manžel stěžovatelky.

Stěžovatelka kasační stížnost opírá o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., namítá tedy nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem.

Stěžovatelka uvádí, že je nesprávný právní názor soudu o účelovosti uzavření manželství. To bylo uzavřeno sice po krátké, ale intenzivní známosti. Po roce svazku stěžovatelka otěhotněla. Vzhledem k tomu, že těhotenství bylo výsledkem mnohaměsíční snahy, přišla stěžovatelka do jiného stavu až po skončení správního řízení. Těhotenství bylo zjištěno na základě vyšetření ze dne 20. 12. 2012 a 3. 1. 2013 a potvrzeno bylo vyšetřením ze dne 15. 4. 2013. Vzhledem ke stresu, který byl způsoben mj. nevyřízeným přechodným pobytem, stěžovatelka očekávané dítě potratila; potrat byl diagnostikován 2. 5. 2013.

Podle stěžovatelky soud neměl její těhotenství posoudit jako skutečnost, která nastala až po konci správního řízení. Krajský soud měl naopak vzít v potaz, že těhotenství je výsledkem snažení, které probíhalo již v průběhu správního řízení, jakkoliv jde o skutečnost, kterou lze jen složitě prokázat, neboť manželé si nevedou žádnou evidenci pohlavního styku.

Stěžovatelka poukazuje na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 104/2011, dle něhož nelze účelovost manželství posuzovat pouze ke dni vzniku manželství, ale je třeba vztahy mezi mužem a ženou posuzovat i po dobu správního řízení. Pokud manželství plní funkci, přestože tomu tak zprvu při jeho uzavření nebylo, není možné takové manželství považovat za účelově uzavřené. Stěžovatelka uvedla, že se s manželem i nadále snaží o početí, přičemž s největší pravděpodobností je dokonce již v jiném stavu, jakkoliv tato její domněnka ještě není lékařsky ověřena.

Navíc stěžovatelka nesouhlasí ani s tím, že by některé rozpory ve výpovědích jejích a jejího manžela dosvědčovaly, že manželství bylo uzavřeno účelově. Neshoda ve výpovědích je přeceňována a správní orgány postupovaly od počátku tak, aby mohly její žádost zamítnout, čímž porušily zásadu materiální pravdy.

Stěžovatelka proto navrhuje, aby zdejší soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný nevyužil své možnosti podat ke kasační stížnosti vyjádření.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, stěžovatelka je zastoupena advokátem a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Důvodnost kasační stížnosti pak zdejší soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

Zdejší soud se zabýval tím, zda správní orgány (a následně krajský soud) správně vyhodnotily manželství uzavřené dne 30. 11. 2011 mezi stěžovatelkou a občanem České republiky J. Š. jako manželství uzavřené za účelem obcházení zákona.

Zákon o pobytu cizinců v § 87b odst. 1 uvádí, že rodinný příslušník občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie a hodlá na území ČR pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem Evropské unie, je povinen požádat Ministerstvo vnitra o povolení k přechodnému pobytu. Podle § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců platí, že žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu bude zamítnuta, pokud se žadatel dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k přechodnému pobytu na území, zejména pokud účelově uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství.

Vzhledem k tomu, že právní úprava zákona o pobytu cizinců vychází z práva Evropské unie (§ 1 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), poukázaly správní orgány správně na sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (dostupné z eur-lex.europa.eu). Při úvaze nad tím, zda existuje úmysl zneužití práv přiznaných směrnicí výlučně za účelem obejít vnitrostátní právní předpisy upravující přistěhovalectví, mohou vnitrostátní orgány zejména zohlednit následující faktory:

- pár se před svatbou nikdy nesetkal,
- pár se neshoduje, pokud jde o jejich osobní údaje, o okolnosti jejich prvního setkání nebo důležité osobní informace, které se jich týkají,
- pár nemluví společným jazykem, kterému oba rozumí,
- důkaz o peněžní částce nebo daru, které byly předány, aby byl sňatek uzavřen (s výjimkou peněž nebo darů, které byly předány jako věno v kulturách, kde je to běžnou praxí),
- v minulosti jednoho nebo obou manželů existuje důkaz o předchozích účelových sňatcích nebo jiných formách zneužití a podvodu, jejichž účelem bylo nabytí práva pobytu,
- rozvoj rodinného života pouze tehdy, kdy byl přijat příkaz k vyhoštění,

- pár se rozvedl krátce potom, co státní dotyčný příslušník třetí země získal právo pobytu.

V posuzované situaci přitom byly zjištěny a odůvodněny neshody stran důležitých informací, které se týkají stěžovatelky a jejího manžela. Při srovnání protokolu o svědecké výpovědi J. Š. ze dne 12. 1. 2012 a protokolu o výslechu stěžovatelky z téhož dne dospívá soud k závěru, že o totožných skutečnostech vypovídala stěžovatelka a její manžel v mnoha případech diametrálně odlišně. Navíc sama stěžovatelka uvedla, že nehovoří dostatečně česky a její manžel naopak neovládá vietnamštinu.

Manžel stěžovatelky uvedl, že stěžovatelka pobývá na území ČR od července 2011, zatímco stěžovatelka uvedla květen 2008. Liší se i odpovědi na otázku, za jakým účelem stěžovatelka přijela. Zásadní rozdíl se objevuje v popisu toho, kdy a za jakých okolností se manželé rozhodli vzít. Zatímco stěžovatelka uvádí, že se tak rozhodli v listopadu 2011, její manžel vypověděl, že uzavření manželství navrhl již týden po seznámení (tj. v červenci 2011). Neshoda panuje také v otázce nákupu snubních prstenů: manžel uvádí, že je koupila sestřenice manželky, stěžovatelka popisuje, jak je s manželem kupovali společně. Zřetelné rozdíly se dále objevují v popisu svatebního dne, liší se údaje o pohlaví svědků, o tom, zda manželé obdrželi svatební dary, o tom, proč na svatbě nebyla matka manžela stěžovatelky, i o svatební hostině (manžel uvádí, že hostina byla doma a podával se smažený sýr a hranolky, stěžovatelka popisuje hostinu v restauraci v supermarketu Interspar). Další neshody panují ohledně počtu sourozenců manžela, skutečnosti, zda v jejich společném bytě je vana, nebo jen sprchový kout, ohledně způsobu trávení volného času i stran skutečnosti, na kterou část postele uléhají ke společnému spánku.

Stěžovatelka v kasační stížnosti nikterak nepopírá, že došlo k rozporům ve výpovědích její a jejího manžela (a neučinila tak ani ve správním řízení, když dostala možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí). Stěžovatelka se dokonce ani nijak nesnaží uvedené rozpory osvětlit či uvést na pravou míru. Jediné, čím stěžovatelka v kasační stížnosti argumentuje, je to, že jde o rozpory bagatelní. S tím ovšem soud nemůže souhlasit; shora rozepsané rozpory se týkají skutečností, které jsou pro manželství a skutečné soužití dvou lidí zásadní a snadno zapamatovatelné. Samotný průběh svatebního dne bývá spojen s intenzivními emocemi, přičemž lidská paměť výrazně lépe vstřebává informace právě s takovými zážitky související. Není tak uvěřitelné, že by průběh svatebního dne oba manželé zcela zapomněli, když navíc ani od této události neuplynulo nijak mnoho času. Totéž platí ohledně údajů o tom, jak se manželé seznámili, o jejich společném soužití a vedení domácnosti. Lidská paměť je schopna snáze pojmout informace mnohokrát opakované a pravidelné (způsob soužití, denní rytmus, vybavení domácnosti), nebo naopak zcela ojedinělé a mimořádně výjimečné (pořízení snubních prstenů, svatební hostina). Správný tak je závěr soudu a správních orgánů, že vše nasvědčuje tomu, že manželství bylo uzavřeno jen formálně a jeho jediným účelem bylo obejití cizineckých předpisů.

V druhé řadě se pak soud zabýval otázkou těhotenství stěžovatelky a důsledkem této skutečnosti na rozhodování krajského soudu.

Zde vyšel Nejvyšší správní soud z ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., dle něhož při přezkoumání rozhodnutí vychází krajský soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Je přitom evidentní, že v době rozhodování správního orgánu (rozhodnutí žalovaného bylo vydáno dne 30. 10. 2012) stěžovatelka těhotná nebyla (těhotenství bylo zjištěno až koncem roku 2012, termín poslední menstruace byl určen k 18. 11. 2012).

Krajský soud proto jednal správně, pokud k namítaným skutkovým okolnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí správního orgánu, nepřihlédl. Jak ostatně uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006 - 99, publ. pod č. 1275/2007 Sb. NSS, ke skutkovým novotám se zásadně nepřihlíží. Vybočení z této zásady je přípustné jen ve zcela výjimečných případech, zejm. v oblasti práva azylového, kdy by mohlo dojít k porušení některého z ústavně garantovaných práv, resp. zásady *non-refoulement*. Nové skutečnosti také bude přípustné zohlednit jedině tehdy, jestliže by již nemohly být posouzeny v novém správním řízení (k tomu viz zejm. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2013, č. j. 8 Azs 27/2012 - 65, či rozsudek téhož soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131).

Nastalý případ však není případem z oblasti azylového práva a stěžovatelce nehrozí povinnost ze země nuceně vycestovat. Použití citovaného ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. tak není v rozporu s ústavním pořádkem ani mezinárodní smlouvu, kterou je Česká republika vázána. Stěžovatelka může nové skutečnosti uplatňovat v případném novém řízení. Krajský soud proto postupoval správně, pokud k těhotenství stěžovatelky nepřihlédl. Nelze pak krajskému soudu vytknout ani to, že nad rámec uvedeného ustanovení poznamenal, že těhotenství stěžovatelky samo o sobě není důkazem toho, že soužití stěžovatelky a jejího manžela není účelové. Z obdobných důvodů, jaké jsou vyloženy shora, nemohl k dalšímu (druhému) těhotenství stěžovatelky přihlédnout ani soud zdejší (§ 109 odst. 5 s. ř. s.).

Případná není konečně ani argumentace stěžovatelky prostřednictvím rozsudku zdejšího soudu ze dne 31. 8. 2012, č. j. 5 As 104/2011 - 102, publ. pod č. 2781/2013 Sb. NSS. V něm soud uvedl, že účelovost uzavření manželství ve smyslu § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců je třeba posuzovat po celou dobu správního řízení, a to až do rozhodnutí odvolacího orgánu. Pokud je v řízení před správními orgány prokázáno, že manželství plní svou funkci, není možné je považovat za účelově uzavřené, a to ani když tomu tak od jeho úplného počátku nebylo. Z citovaného rozsudku tak plyne jen možnost hodnotit nové skutečnosti nastalé během správního řízení, nikoliv po jeho pravomocném skončení. V rozhodnutí naopak zdejší soud výslovně akcentoval ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s.

V daném případě tedy nebyly naplněny stručně namítané kasační důvody a zdejší soud neshledal ani důvody, pro které by měl rozhodnutí zrušit pro pochybení, k nimž by měl přihlížet mimo uplatněné námitky podle § 109 odst. 4 s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nad rámec jeho běžné činnosti

nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. listopadu 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu